

S. Plănuș

ANUL XXII (Serie nouă)
Trimestrul II - 2008 Nr. 56

Plaiuri Săcelene

REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURAL-SPORTIVĂ "IZVORUL" - SĂCELE.
ÎNFIINȚATĂ ÎN ANUL 1922 ȘI ÎNREGISTRATĂ LA JUDECĂTORIA BRAȘOV,
SUB NR. 15553, DIN 8.03.1994, cont nr. 4072996060012 B.R.D. FILIALA SĂCELE

V R E M

*să răscolim trecutul celor ce-au cutreerat pământul românesc
să infățișem prezentul văduvit de măreția trecutului
să despicăm drum nou prin vremuri Să celerelor de mâine și
să contribuim cu toată puterea noastră de muncă tinerească
la ridicarea acestor plaiuri mocănești*

VICTOR TUDORAN
Plaiuri Săcelene, 1934

PĂRINTELE RADU POPEEA, FOST TRIBUN PE TÂRNAVE ÎN REVOLUȚIA DE LA 1848.
A PREOȚIT LA BISERICA SF. ADORMIRI DIN SATULUNG ÎNTRE 1850 ȘI 1900.

Plaiuri Săcelene

APARE TRIMESTRIAL

MEMENTO

“După ce o veți citi, păstrați revista în casa voastră. Oricând o veți găsi, vă va face plăcere, fiindcă vă reamintește oameni și locuri scumpe vouă și părinților voștri.”

Cuprins

Memoriam

SĂCELENI ÎN REVOLUȚIA DE LA 1848.....	3
160 DE ANI DE LA REVOLUȚIA ROMÂNILOR DIN 1848	
IDEEA UNITĂȚII ȘI LIBERTĂȚII NAȚIONALE.....	4
PĂRINTELE DANIIL PURCĂROIU.....	6
REFLECȚII PE MARGINEA UNOR FOTOGRAFII.....	9
SĂ NU UITĂM.....	13
MARIA, REGINA ROMÂNIEI - 70 DE ANI DE LA TRECEREA ÎN ETERNITATE.....	15
AU TRECUT TREI ANI.....	16
PĂRINTELE DANIIL PURCĂROIU ÎN LUMINA AMINTIRILOR.....	17
EVOLUȚIA ASISTENȚEI MEDICALE ÎN SĂCELE.....	18

Cultura

POEZII.....	19
ÎN ATENȚIA CITITORILOR NOȘTRI.....	19
PAGINI NOI DESPRE ACTIVITATEA POETULUI OCTAVIAN GOGA.....	20
<<IDENTITATE>> de George Echim.....	21
TALENTE SĂCELENE.....	22

Opinii

TEZELE UNICE ALE PARTIDULUI.....	23
----------------------------------	----

Actualitatea

UN COMERȚ PENTRU VIITOR: COMERȚUL ELECTRONIC.....	25
ALEGERI LOCALE 2008.....	26

1848 – 2008

SĂCELENII ÎN REVOLUȚIA DE LA 1848

“La 1848, o mulțime de notabili din Săcelele noastre, al căror nume este amintit în <Memorialul lui Șaguna > de episcopul Nicolae Popea, au alergat la Adunarea Națională de pe Câmpul Libertății de la Blaj, unde, mulți dintre ei, fiind oameni știutori de carte, căci Satulungul nostru avea școală înainte de 1700, cu prestanță, chipeși, deștepți și reprezentativi, au fost aleși de acea istorică adunare de popor în cele două delegații trimise de Români la împăratul și la dieta Ardealului din Cluj, pentru a protesta contra unirei forțate de Unguri a Transilvaniei. Tot atunci, mai mulți tineri săceleni, studenți, universitari, însuflețiți de cea mai adâncă dragoste de neam și de pământul în care se odihnea cenușa moșilor și strămoșilor noștri, au luptat vitejește, ca tribuni, în armata revoluționară a lui Avram Iancu și Axinte Severu pentru libertatea națională a neamului nostru... Ei se chemau Neagoe (mai târziu, după ce s-a călugărit, Nicolae) Popea, mâna dreaptă a mitropolitului Șaguna, ... fratele său Radu Popea, preotul nostru distins din Satulung, care făcuse și studii juridice, ... apoi Constantin Secăreanu, Nicolae Găitan, juristul binecunoscut, Vlad Perlea, care făcuse medicina la Viena și Oprea Moroianu”. [George Moroianu, “Tribuni de origine din Săcele în Revoluția din 1848”]

Nicolae Popea a fost în 1848 tribun al Branului, de acest tribunal ținând: întreg Branul, apoi Zărneștiul, Râșnovul, Poiana Mărului, Vulcanul, Tohanul Vechi, Tohanul Nou, Cristianul, Ghimbavul, Codlea și Tântarul.

“În afară de cei amintiți au mai fost și Butanche sau Butanti din Turcheș la adunarea de la Blaj și în deputațiune la Cluj, iar din delegațiunea condusă de Șaguna la Viena a făcut parte și notabilul Oprea Circă sau Țărcă din Cernatul Săcelelor, care cunoscuse pe împărații Francisc al II-lea și pe Ferdinand al V-lea, care i-au acordat lui Oprea Circă privilegiul, foarte rar acordat, de a-și crește copiii la Theresianum-ul din Viena, instituind

în acest scop, pentru familia lui Oprea Circă o a cincea bursă pe lângă cele patru care existau deja pentru diferite familii nobile din Ardeal.” [George Moroianu, “Pe marginea unei aniversări” – “Observatorul social-economic”, Cluj, nr. 1-1936]

O altă sursă, prof. Nicolae A. Mureșanu, într-un articol publicat în revista “Plaiuri Săcelene”, nr. 16/1998, menționează că la Marea Adunare de la Blaj, din 3/15 mai 1848, au participat și săcelenii Constantin Secăreanu, Alexe Verzea, Oprea Circă, Neagoe Popeea, Radu Moroianu, preotul Sava Popovici și profesorul Ioan Odor. Constantin Secăreanu a fost numit vicepreședinte la Prefectura Militară din Țara Bârsei și a înființat la Săcele un tribunal cu instrucțiuni speciale, clare și ferme pentru apărarea drepturilor nației române.

Nicolae Popea, tribun al Branului la 1848

langea, putini de lapte sparte și butoae deșarte. Atunci a omorât pe moș Vlad Gologan, pe Voiculeț și pe alții. La Golea al bătrân a dat foc și i-a topchit bandoroii cu seu din chimniță și chimnița avea uluce și seu a curs pe uluce și în vale și brânză și unt și cea mai avut a jefuit tot.”

La fel de interesantă și plină de inedit este și mărturia lui Vasile Moldovan, din Baciu, făcută la 14. oct. 1849 și reprodusă în revista “Viața Săceleana”, nr. 1-2/1931-” Dela leat 1848, decembrie 1, au venit

continuare

ungurii într-o sâmbătă să taie pe săceleni și săcelenii au fugit de s-au închis în cetatea Brașovului și negăsindu-i unгурii pe români să-i taie, s-au apucat de au jefuit casele mai la toți și la bogat și la sărac, ba încă la cei cu case de peatră, de mânie că n-au putut izbândi după jafu lor, au băgat lemne în case de peatră și le-au dat foc de s-au stins până la pământ... Apoi la o vreme au venit muscalii la Brașov și au șezut 7 săptămâni și au făcut loagăre la Prejmer... La Martie 5 zile, ne-am pomenit că vine oastea împăratului nostru în sat... Martie 9 zile au fost sfinții 40 mucenici și tot ifor mare până dimineața și atunci au rămas săcelenii săraci, că unгурii le-a loat cai cu căruțe cu tot și ce-au fost în căruțe, mai pe scurt au rămas numai cu sufletele. Și eu am rămas acasă și-am fost dascăl la biserică de la Decembre până la Septembrie până au venit preoții de Țara românească.”

Din cele de mai sus vedem clar că vâlvățiile revoluției au cuprins și satele săcelene. Între 19-24 dec. 1848, au avut loc repetate ciocniri între gărzile românești și cele unğurești, care își aveau sediul la Purcăreni, de unde atacau gospodăriile românești din

Săcele. Spre sfârșitul lui decembrie, 150 de călăreți din Săcele și 100 din armata imperială au atacat, sub comanda lui C. Secăreanu, gărzile secuiești. Lupta s-a dat la Satulung și secuii au fost înfrânți. [Ștefan Casapu]

În întreaga campanie din luna decembrie 1848 s-au dat lupte repetate în care s-au distins și săcelenii Alexe Ciuta, Nică Dobronel, I Radion, Octavie Verzea, Nică și Alex. Comșa, Petru Măcelar, George și Alexe Roșculeț. Luptele din octombrie-decembrie 1848 încetează prin înțelegerea de la începutul lunii ianuarie 1849 de la Alpatac, pe baza căreia secuii au acceptat să depună armele și să presteze jurământul de credință față de împărat.

Revoluția românilor transilvăneni de la 1848 a fost înfrântă, dar lupta la care și-au adus contribuția și săcelenii a izbândit până la urmă, primindu-și cununa împlinirii la 1 Decembrie 1918.

Redacția “Plaiuri Săcelene”

160 DE ANI DE LA REVOLUȚIA ROMÂNILOR DIN 1848 IDEEA UNITĂȚII ȘI LIBERTĂȚII NAȚIONALE

Parte a revoluției europene, ultim avanpost al acesteia în Răsărit, revoluția română de la 1848 a reprezentat rezultatul unei îndelungate evoluții istorice, expresia procesului de dezvoltare a societății românești, de afirmare a națiunii române și a conștiinței naționale.

Revoluția de la 1848-1849, “furtuna mântuirii” cum o numea Alecu Russo, are cauze cu rădăcini adânci în gradul de dezvoltare a societății în general, în acutizarea contradicțiilor sociale, în necesitatea constituirii unui singur stat românesc în cadrul fostei Dacii și impunerea unui statut internațional deosebit Țărilor Române, în condițiile tensiunilor deosebite existente între Rusia și Turcia. Cauzele naționale sunt și mai pregnante în Transilvania, unde exploatarea națională era deosebită.

Unitatea și libertatea națională au reprezentat deziderate fundamentale ale poporului nostru, veacuri de-a rândul, afirmate cu o deosebită vigoare în preajma și în timpul revoluției de la 1848.

Presă, literatura și revistele din deceniul premergător revoluției pașoptiste, prin conținutul lor și chiar

prin titulatura lor simbolică, “România, “Dacia literară”, “Magazin istoric pentru Dacia”- lasă să se întrevadă că scopul mișcării naționale era refacerea vechii Dacii, adică, unirea poporului român într-un stat național, independent.

Spre unitate și independență națională ținteau și mișcarea condusă de colonelul Ion Cămpineanu la 1838, conjurația confederativă a lui Leonte Radu din Moldova și, nu mai puțin, societatea revoluționară Frăția. Aceleași înalte idealuri însuflețeau membrii Asociației literare a României și pe cei ai Societății studenților români de la Paris. Toate acestea reprezintă dovezi clare că în preajma revoluției de la 1848, unitatea națională devine crezul politic al patrioților români, atât al celor din țară cât și al celor plecați la studii în străinătate. Acest crez este exprimat limpede de Nicolae Bălcescu, într-o cuvântare-program, ținută în noaptea Anului Nou 1847, în fața studenților români din Paris: “Ținta noastră domnilor- spunea Bălcescu- socotesc că nu poate fi alta decât unitatea națională a românilor. Unitate mai întâi în idei și simțăminte, care să aducă apoi, cu vremea, unitatea politică, care să facă din

continuare în pag. urm.

continuare

munteni, din moldoveni, din basarabeni, din bucovineni, din transilvăneni, din bănățeni, să facă un trup politic, o nație românească, un stat de șapte milioane de români. Românișmul dar, e steagul nostru, supt dânsul trebuie să chemăm pe toți românii”.

Deși scopul principal al revoluționarilor pașoptiști era unitatea națională, ei n-au putut – din cauza condițiilor externe nefavorabile- exprima categoric în documentele programatice acest deziderat, iar uneori l-au introdus numai parțial, adică s-a propus, ca prim obiectiv, numai unirea Moldovei cu Țara Românească într-un stat independent.

Dacă unitatea națională- nici chiar în forma ei restrânsă la cele două Principate – nu a putut fi înscrisă oficial și direct în documentele programatice, ideea și acțiunile în vederea strângerii legăturilor pentru elaborarea unui program comun și sincronizarea mișcărilor au dominat în cursul revoluției, i-au conferit caracterul omogen românesc.

Revoluționarii moldoveni, scăpați de urgia represiunii domnitorului Mihail Sturza, au trecut în Transilvania și au participat la Adunarea de la Blaj din 3 / 15 mai 1848. Pe Câmpia Libertății de la Blaj s-au întâlnit moldoveni, munteni și transilvăneni. Năzuința de Unire cu Țara, exprimată din cele 40000 de piepturi, dădea expresia forței copleșitoare a ideii de unitate.

Sub puternica impresie a acestei impunătoare manifestări naționale, de solidaritate românească, revoluționarii moldoveni refugiați la Brașov, au redactat un nou program de luptă, intitulat “Principiile noastre pentru reformarea patriei”, care în art. 6, revendica “Unirea Moldovei și Valahiei într-un singur stat neatârnat, românesc”.

În august 1848, Mihail Kogălniceanu a elaborat și publicat la Cernăuți un nou program intitulat “Dorințele partidei naționale în Moldova”. În acest program, după ce se înșirau revendicările de bază ale mișcării, se sublinia că “Unirea Moldovei cu Țara Românească” reprezintă “Cheia bolții, fără de care s-ar prăbuși tot edificiul național”.

Comitetul revoluționar din Cernăuți insistă asupra necesității de a se “întinde mâinile fraților de peste Milcov ca frați de același sânge și de aceeași soartă”. Vasile Alecsandri și C. Negri, într-o scrisoare comună adresată lui N. Bălcescu, îi comunicau “dorul cel mai înfocat” care era “Unirea cu Valahia sub un singur guvern și sub aceeași constituție”.

Ziarul “Pruncul român”, editat de C.A. Rosetti, a publicat la 12 iunie 1848, în primul său număr, un articol manifest, “Către frații noștri din Moldova”, în care se spunea: “Uniți-vă cu noi, frați de dincolo de Milcov, peste

undele lui vă întindem brațele.....Uniți vom fi tari, uniți vom sta împotriva oricărui vrăjmaș al libertății noastre. Trăiască România!”

În finalul unui articol, din 13 iulie 1848, C.A. Rosetti apela din nou la moldoveni: “Vă întindem mâna frați moldoveni, în interesul nostru comun vă cerem unirea....Vom alcătui un singur stat.....o singură Românie liberă, mare și puternică.” Și ziarul “Poporul suveran”, editat de D. Bolintineanu, arăta, de la primul său număr, că avea drept țintă “unirea provinciilor române și tot ce va putea duce România la fericire și la mărire”.

După ce guvernul revoluționar muntean și-a instituit puterea la București, au fost stabilite și menținute legături cu românii din Transilvania și cu comitetul moldovean de la Cernăuți. “Gazeta de Transilvania” a devenit purtătoare de cuvânt a intereselor generale, românești. Într-un articol din 26 aprilie 1848, George Barițiu, referindu-se la pretenția absurdă a guvernului revoluționar maghiar de a soluționa el problemele privind viitorul național al românilor transilvăneni, își exprima încrederea fermă că “soarta revoluției române va fi hotărâtă la Iași și București”, nu la Cluj și nici la Pesta.

În Transilvania, zecile de mii de români care au aprobat și cererile naționale, au luat cunoștință de puterea lor, de forța irezistibilă a ideii de unitate. “Uitați-vă pe câmp, românilor - le spunea Avram Iancu țăranilor adunați la Blaj- suntem mulți ca cucuruzul brazilor. Suntem mulți și tari....” Masele și-au impus voința și au apărat revoluția, demnitatea și existența națiunii române din Transilvania, făcând din cetatea de piatră a Apusenilor, un zid, un simbol al credinței în viitorul națiunii, pe care dușmanii libertății și unității românilor nu l-au putut depăși.

Revoluția a demonstrat limpede ca libertatea unui popor nu se poate câștiga prin mila despoților sau a împăraților, din inițiativa miniștrilor sau prin combinații politice. Experiența în acest sens, i-a îngăduit lui Nicolae Bălcescu să formuleze concluzii cu privire la revoluția viitoare pe care românii trebuiau s-o înfăptuiască prin forțele lor proprii. “Nu poate fi fericire fără libertate, nu poate fi libertate fără putere și noi românii nu vom putea fi puternici până când nu ne vom uni într-unul și același corp politic”.

Deși nu a existat răgazul soluționării problemelor esențiale, revoluția de la 1848 a răscolit națiunea și a orientat ireversibil societatea românească pe calea progresului, libertății și a unității. Prin ideile sale programatice, ea stă la temelie formării statului național, a abolirii structurilor feudale și a înfăptuirii reformelor înnoitoare pe care le va trăi România în epoca modernă.

Prof. Ursu Neculai
Director Șc. Gen. I Baciu

Un duhovnic cu har,
o fericită întruchipare a omeniei:

PĂRINTELE DANIIL PURCĂROIU (1905 – 1978)

În vastul memorial al slujitorilor altarelor ortodoxiei săcelene personalitatea părintelui Daniil, de la Biserica „Sfintei Adormiri” din Turcheș rămâne o stăruitoare lumină al cărei izvor l-am aflat cei ce i-am simțit binecuvântatul har al iubirii, pe care a dăruit-o cu atâta generozitate și sinceră trăire tuturor semenilor săi.

Minunată alcătuire sufletească a avut părintele Daniil, fapt ce i-a înlesnit apropierea de oameni, răsplătit fiind, la rândul-i de afecțiunea, prețuirea și admirația acestora, de încrederea lor, considerându-l păstorul ce și-a identificat întregul drum al vieții cu aspirațiile, bucuriile, dar și cu inevitabilele neazuri ale comunității vreme de aproape o jumătate de veac.

L-am cunoscut pe părintele Daniil cu fericitul prilej al nunții fiicei mai mici a părintelui Petru Leucă, Veturica, în februarie 1944, când eu, în plină adolescență, gustam farmecul unei adevărate petreceri cu doamne și domni adevărați, iar părintele, la cei 39 de ani ai domniei sale, încânta aleasa societate cu atât de plăcuta sa prezență. Ne-am întâlnit de atunci de multe ori, fie în casa de neuitat a familiei părintelui Petru Leucă, fie cu prilejul unor sărbători, aniversări sau evenimente care marcau viața săceleană, iar impresia dintâi a fost de fiecare dată reconfirmată de omenia, seninătatea și de harul binelui și al frumosului ce-i stăpâneau ființa, întotdeauna luminată de un zâmbet, oglindă fidelă a delicateții sufletului.

Îl iubea părintele Pătru pe mai tânărul său confrate cu acea funciară afecțiune pe care și-o dăruiesc țărani, pornită dintr-un izvor al intuirii binelui, înțelegându-se domniile lor și prin respectul pe care îl purtau ideii de familie, respectului convenit comunității păstorite, dar și ideii creării unei ambianțe, al unui context favorabil îmbogățirii spirituale a acesteia, concretizate prin preocuparea accentuată, manifestată față de viața culturală promovată de Casele de citire de pe lângă cele două biserici. De altfel, în

perioada interbelică, îndeosebi, în anii 30-40 ai trecutului secol, tinerii din cele două parohii – elevi, studenți, muncitori, deveniseră promotorii unei viguroase vieți spirituale, în centrul căreia se afla cultivarea pasiunii pentru lectură printr-o bibliotecă în permanentă înnoire, prin promovarea muzicii corale și instrumentale, a excursiilor și drumețiilor, practicarea sporturilor, a teatrului de amatori, dar și contactelor cu personalitățile originare de pe meleagurile săcelene, potențiale modele pentru noua generație.

A mai fost părintele Daniil un admirabil gospodar, care și-a pus priceperea, fără preget, în slujba instituției bisericii, veghind și ocrotind valorile arhitectonice și istorice pe care le-a primit drept nemărturisită moștenire la înscăunarea sa în demnitatea de paroh ortodox la Turcheșul Săcelelor în vara lui 1930.

Prin întreaga sa viață și lucrare, prin modelul său moral, prin dragostea și prețuirea de care s-a bucurat din partea turcheșenilor, dar și a tuturor săcelenilor, părintele Daniil cinstește, fără îndoială, tradițiilor meleagurilor noastre în care preotul a fost întotdeauna considerat, deopotrivă purtătorul fără de prihană al cuvântului lui Dumnezeu, dar și îndrumătorul, sfătuitorul și chiar dascălul, al cărui exemplu de viață nu are cum să fie pus sub semnul îndoielii.

Descendent al unei frumoase familii de gospodari din Tohanul Nou, binecuvântată cu șapte copii, părintele Daniil vine pe lume la 31 octombrie 1905, bucurându-i pe părinții săi Nicolae și Maria Purcăroiu, născută Brătulescu, prin harul dragostei de carte pe care și-l împlinește cu merite deosebite la Școala primară din Tohanul Nou, după care, la vârsta de 11 ani, este

înscris la Școala normală „Andrei Șaguna” din Sibiu, pe care a absolvit-o în 1925, obținând diploma de învățător.

Urmând unui îndemn al inimii, sprijinit de părinți, dar și de frații mai mari, căsătoriți, tânărul învățător Daniil Purcăroiu își continuă studiile la Academia Teologică

Frumoasa familie a părintelui Purcăroiu
In picioare, de la dr. la st.: dr. Daniil Purcăroiu,
fiul cel mare, prof. Rodica Borbic fiica cea mare,
Ana- Minodora, fiica cea mică și
prof. Nicolae Purcăroiu, fiul cel mic

continuare

Andreiană cu gândul de a îmbrățișa cariera ecleziastică după căsătorie și hirotonisirea ca preot.

În toamna anului absolvirii Academiei Teologice Andreene, 1929, funcționează ca pedagog la liceul „Dr. Ioan Meșotă” din Brașov, iar din primăvara anului 1930 și ca profesor de religie la Gimnaziul și școala profesională din Satulungul Săcelilor.

Căsătorit în primăvara anului 1930, părintele Daniil este hirotonisit preot în 12 iulie al aceluiași an, iar de sărbătoarea Sfintei Marii, la 15 august 1930, este instalat preot al parohiei Turcheș, având în grija sa duhovnicească atât vechea biserică cu hramul Sfintei Adormiri, cât și biserica nouă, purtătoare a hramului Sfântului Ioan Botezătorul.

Nu împlinise încă 25 de ani, dar și-a dat seama că cinstea păstoririi unei parohii de tradițiile și anvergura Turcheșului, reprezintă o mare responsabilitate morală, în primul rând, și că doar dăruirea deplină față de misiunea duhovnicească va putea da viață gândurilor sale.

Fericita căsătorie cu învățătoarea Sofia Roman, fiica învățătorului Leonte Roman din Vulcan, binecuvântată cu patru copii, care, prin drumurile urmate în viață, și-au cinstit în mod exemplar părinții, a constituit un puternic suport moral al întregii zidiri de bine de-a lungul a aproape 5 decenii de păstorire a părintelui Daniil.

Îndemnul care i-au stăpânit inima, în afara celui care prin har dumnezeiesc l-a îndreptat spre slujirea altarului și cuvântului lui Dumnezeu, au fost cele ale răspândirii și dragostei față de lumina cărților, ca sursă a adevărului și dragostei de viață, a îngrijirii și întreținerii lăcașurilor sfinte potrivit tradițiilor lăsate nouă de minunații ctitori, și nu în ultimul rând, a creării unei atmosfere de solidaritate și frăție între enoriași, atât de prielnică vieții comunității cât și idealurilor ortodoxiei.

Din toamna anului 1930 se încep lucrările de restaurare și reparații capitale la clopotnița mare a bisericii vechi cu hramul „Sfintei Adormiri”, grav afectată de

trecerea timpului și neintervenții în timp util, clopotniță la baza căreia se aflau incintele Casei de citire și cea a Capelei mortuare. Lucrările s-au ridicat la sume importante, acoperite în mod solidar atât din fondurile modeste ale parohiei, din contribuțiile enoriașilor, dar, mai ales, prin sprijinul generos al lui Bucur Bunescu, turchșeanul care prin forțele proprii s-a ridicat la onoranta condiție de mare

comerciant bucureștean, devenind prin priceperea, competența și onorabilitatea sa unul din asociații firmei Pop și Bunescu, astăzi magazinul cu multe etaje „București”, aflat la extremitatea dinspre Piața Sfântul Gheorghe a străzii Lipscanilor, inima vieții comerciale a Capitalei.

În anii următori, practic, întregul deceniu 30 al trecutului secol, părintele Daniil a trudit neostoit la restaurarea celor două biserici, și a anexelor acestora, conferindu-le înfățișarea demnă de valoarea lor istorică și arhitectonică. Astfel, în 1935 s-a trecut la renovarea bisericii noi cu hramul Sfântului Ioan Botezătorul, la împodobirea ei cu picturi executate de maestrul Iosif Keber, și la sistematizarea cimitirului. Între timp continuau lucrările provizorii, pregătind o amplă renovare a bisericii vechi, purtătoare a hramului „Sfintei

Adormiri” ca și restaurarea picturii murale, acoperite printr-o inexplicabilă văruire la jumătatea secol. XIX. De lucrarea restaurării s-a ocupat maestrul Ion Mihail de la Comisia Monumentelor Istorice din capitala României, inițiativa cât și lucrarea în sine mărturisind atât devotamentul, cucernicia, cât și buna credință a celui ce și-a asumat răspunderea păstoririi unor oameni și a unui loc dăruit cu atâtea aduceri aminte și dumnezeiască frumusețe.

Între anii 1940 și 1946, în ciuda dificultăților cauzate de criza războiului care bântuia Europa și care nu a ocolit România, lucrările de restaurare, organizare și normalizare a existenței și funcționare a celor două biserici continuă cu admirabilă perseverență, bucurându-se și de generozitatea binefăcătorilor de binecuvântată amintire Bucur și Nicolae Bunescu. Se construiește, astfel, zidul împrejmuitoare al cimitirului din jurul bisericii, însumând în jur de 170m, urmat de ordonarea mormintelor, de marcarea acestora, dar se

Preotul Daniil Purcăroiu
1905-1978

continuare

execută și numeroase lucrări, aparținând întreținerii nu lipsite de dificultăți a unui monument care implică o permanentă atenție față de starea tuturor elementelor aparținătoare structurii sale.

În anul 1948, când Biserica Sfintei Adormiri și-a redobândit înfățișarea anilor ctitoririi sale, a avut loc sfințirea și slujba de mulțumire adresată Celui de Sus pentru gândul împlinit și reușita zidirii.

Trecuseră 18 ani de la înscăunarea părintelui Daniil în fruntea comunității ortodoxe a Turcheșului, iar lucrarea gândului său binecuvântat de Dumnezeu cât și cea a mâinilor sale și-a aflat nu doar cuvenita întru chipare dar și prețuirea oamenilor care de această dată și-au reconfirmat încrederea, dar și admirația față de aleasa sa omenie și slujirea cu atâta dăruire a principiilor fundamentale ale credinței noastre ortodoxe.

În 1936 Consiliul parohial, sprijinit de Primăria Turcheșului, cu o importantă sumă de bani și material lemnos, trece la construirea Casei parohiale, o imperioasă necesitate în asigurarea unei vieți decente a preotului și familiei sale, marcând astfel un pas deosebit de important în acreditarea unui standard de civilizație pe măsura acelor vremuri. Era, de fapt, o aliniere la exigențele impuse de civilizația europeană față de condiția preotului, considerat mai puțin favorizat în dobândirea unui statut material, capabil să-și permită construirea unei locuințe pe măsura investiției sale cu demnitatea de îndrumător spiritual al comunității. Exista în filozofia acestei griji față de viața preotului și a familiei sale un adevăr care îl ferea de tentația înavușirii, lăsându-i gândul curat, neprihănit în comunicarea și slujirea cuvântului Domnului. Casa parohială, de pe lângă Biserica Sfintei Adormiri, rămâne în acest sens, prin frumusețe și chibzuința construcției, o mărturie a dragostei oamenilor, arătate păstorului spiritual și frumoasei sale zidiri, un admirabil model de comunicare și minunată reciprocă înțelegere și încredere.

La ridicarea Casei parohiale și-au adus o prețioasă contribuție tinerii parohiei care au organizat petreceri și serbări câmpenești ale căror beneficii le-au pus la dispoziția construcției. Acest lucru a devenit posibil și datorită minunatei solidarități pe care părintele Daniil a cultivat-o în interiorul comunității, prin atragerea enoriașilor și la viața Casei de citire unde erau întâmpinați de biblioteca ce-și sporea an de an numărul valorilor beletristice, de atmosfera unor interesante discuții și schimburi de opinii, de revistele vremii, de posibilitatea participării la viața corului, la integrarea într-un grup de drumeții și excursii în Bucegi, Piatra Craiului sau Ciucaș, de întâlnirile cu personalitățile vremii – Victor Jinga, Voicu Nițescu, Gheorghe Dragoș. Anual se organizau „balurile” comunității, petreceri sub

semnul participării familiale, organizate gospodărește, cu muzică bună, cu lăutari renumiți, cu tratație civilizată, cu acces bazat pe invitații ferme, adevărate amintiri din perspectiva timpului. Într-un cuvânt, nici un aspect al existenței, nici o vârstă, nici o categorie socială, într-un fel sau altul nu era neglijată.

Cunoscut și apreciat pentru calitățile sale de educator, cultivate în anii Școlii normale urmate la Sibiu, părintele Daniil este numit profesor de educație morală la Școala profesională a uzinelor „ASTRA” din Brașov, unde este de asemenea invitat să predea limba română, geografia și istoria.

Între anii 1952 și 1953, ca urmare a unor reorganizări intervenite în structura învățământului superior teologic, se creează posibilitatea, prin susținerea unor examene de diferență, obținerii unei licențe din partea Institutului Teologic de tip universitar. Părintele Daniil răspunde acestei șanse instructive. Susține o serie de examene și lucrarea de licență intitulată „Monografia Bisericii vechi cu hramul Sfintei Adormiri din Turcheș”, obținând calificativul excepțional, media 9,75 și felicitările Rectorului Institutului, Dr. Sofronie Vlad.

O viață plină de evenimente, dăruită cu devoțiune comunității, întru chipată în zidire sufletească, dar și gospodărească, un model de ținută morală în care cuvântul a făcut casă bună cu fapta, fie că vorbim de rostirea cuvântului lui Dumnezeu, de rugăciunea pentru liniștea și bunăstarea comunității, sau de familia sa care a urmat calea bunei cuviințe, sporind încrederea comunității în păstor, sau vorbim de omul deschis, senin, stăpânit de o generoasă bunăvoință și bunătate, imun în fața trufiei, orgoliilor sau patimei nesăbuitei înavușirii.

Mi-a fost tare dreg părintele Daniil, întâi și întâi pentru omenia sa aleasă, lăsată lui moștenire de înaintași înțelepți și cu frică de Dumnezeu. Îmi plăcea, privindu-i ființa mai mult firavă, nededată traiului nechibzuit, dar luminată de o încântătoare seninătate, să-i ascult povestirile rostite cu glas frumos și tâlc, cu meșteșug adânc sădit în ființa domniei sale. Iar dacă ne potriveam la o petrecere între prietenii domniei sale, părintele Daniil cinstea masa cu minunatul său glas, iar părintele Pătru își ștergea pe furis o lacrimă și-i spunea doar atât: „Bravo, măi!”

Toți îl iubeau pe părintele Daniil, și dacă anii au trecut câți au trecut, destui, să nu-i mai numărăm, nu pot să închei, decât zicându-mi că Dumnezeu m-a iubit dacă în drumul vieții mi-a ivit asemenea oameni.

Prof. univ. dr. Dimitrie Cazacu

**Cei ce n-au învățat să-și
respecte trecutul nu au cum
să spere într-un viitor generos.**

REFLECȚII PE MARGINEA UNOR FOTOGRAFII

În orice ungher al unei lumi autentic civilizate o fotografie, cum este cea de mai jos, ar fi aparținut unei colecții, unei arhive dragi comunității, care ar fi aflat în imaginea ei un argument, un prilej în plus de mândrie, că pe meleagurile acelei comunități cândva, în anume vremuri, poate mai bune, poate mai vitregi, s-a întâmplat ceva, care merită atenția noilor generații. De fapt, într-o așezare normală a vieții, fiecare dintre generații are de preluat ceva benefic din partea înaintașilor, dacă nu chiar aspectele materiale ale existenței, aflate într-o permanentă evoluție spre standarde superioare, atunci tradiții, obiceiuri și chiar tendințe în exprimarea dezideratelor spirituale.

Săcelele au fost întotdeauna o vatră de amplă deschidere spre mobilitatea materială și spirituală a lumii, probabil, determinată, de mobilitatea săceleanului, legat în mod direct sau mediat de fenomenul transumanței și de permanentul contact cu civilizații de o mare diversitate, ale căror oferte puneau pe gânduri, ridicau semne de întrebare, generau dileme, iar toate acestea, primate pragmatic, puneau mîntea la treabă, nu o lăsa să lăncezească, să-și dorească rutina.

Desigur, se poate divaga copios pe această temă și în timp s-au acumulat imense contribuții la susținerea argumentului mai sus enunțat: am în vedere epopeile marilor economi de oi săceleni, întrupate în așezările dobrogene, temeinice mărturii ale unor mari lucrări ale minții acestora ca și așezările din inima Bărăganului, din sudul Basarabiei, ce să mai vorbim de marii negustori brăileni, constănțeni, ploieșteni și chiar bucureșteni ale căror afaceri de anvergură sub semnul onestității și al unei desăvârșite onorabilități, fac și vor face mereu cinste Săcelelor. Doar câteva nume, cum sunt cele ale familiei

Pană, Gologan, Median, Jalea, Aldea, Cazacu, Bunescu, Ardeleanu, Berteanu, pot constitui repere ale dimensiunii prezenței săcelene pe harta economică a României dinaintea primului război mondial și din perioada interbelică și ne sugerează imensa lor forță strategică în sfera economicului acelor vremuri.

Crearea la Brașov, în cea de a doua jumătate a veacului XIX, a liceului ortodox român, devenit în 1921 liceul Andrei Șaguna, dar și a Școlii comerciale superioare, la inițiativa eruditului intelectual, admirabilului profesor și director al Școalelor Centrale, dr. Ioan Meșotă, a diversificat opțiunile părinților și ale adolescenților pentru științe care răspundeau comenzilor sociale ale vremii – științele juridice,

medicina, agronomia, economia, biologia, ingineria construcțiilor. Săcelenii au recepționat prompt mutațiile din mentalitatea segmentului celui mai evoluat al societății românești, favorizând studiile tinerilor, care, la rândul lor, cultivau, în rândul familiilor și cercului celor apropiați, interesul pentru studiu, lumina cărților, interesul pentru muzică, teatru, pentru îngrijirea sănătății, pentru confort, călătorii, pentru cunoaștere în general, de o altă manieră decât o făcuseră cei mai instruiți dintre înaintași.

După primul război mondial lumea a prins gustul teatrului, cinematografului, al

balurilor frumos și civilizate organizate, al abonamentelor la ziare și reviste, al aparatelor de radio, toate acestea favorizând o stare de spirit nouă ce și-a aflat un teren propice, fertil și în viața Caselor de citire pe lângă bisericile ortodoxe Săcelene.

Dacă în parohia „Sfintei Adormiri” din Satulungul „de sus” tinerii au cunoscut pe lângă activitatea culturală și o viguroasă componentă sportivă, prin accentuata preocupare pentru fotbal și schi, în parohia „Sfinții

Spectacolul cu piesa „O noaptea furtunoasă” de I.L. Caragiale prezentat de Cercul de teatru al Casei de citire de la Biserica Sfinții Arhangheli Satulung.

În rândul I de la st. la dr.: Alexe Mircan, Voicu Roșculeț, Lenuța Puiu, Dumitru Voinea, Aldica Baltag

În rândul II: Mircea Proca, Ion Roșculeț, Mircea Bodeanu, Gheorghe Roșculeț, prof. Florin Pană, prof. Aurel Mailat

continuare

Arhangheli”, dominantă a fost, în perioada interbelică, reprezentată de preocuparea pentru muzica corală și teatrul de amatori. Desigur, în ceea ce privește muzica corală și muzica în general cei din „Satulungul de jos” au beneficiat de îndrumarea unui săcelean de vîță veche, **profesorul Florin Pană, absolvent al Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale**, tânăr cu studii de vioară din anii copilăriei, talentat și competent dirijor de cor. El a pus bazele minunatului cor al Casei de citire de la biserica Sfinții Arhangheli, care a susținut vreme de câteva decenii serviciile religioase de duminică și din zilele marilor sărbători. Corul bisericii „Sfinții Arhangheli” era cunoscut și apreciat în toată zona Săcelelor și a comunelor limitrofe, adeseori invitat fiind să-și aducă contribuția în cadrul unor importante ceremonii, dedicate aniversărilor și comemorărilor. Despre viața corului, atmosfera de caldă prietenie imprimată acestei admirabile formațiuni care avea și un bogat repertoriu laic, prezentat la diferite serbări și evenimente, despre minunații săi membri, despre personalitatea domnului profesor Florin Pană, sper să mai avem prilejul să vorbim mai pe larg, **mai ales că prezența corului în Ajunul și de sărbătoarea Crăciunului în casele săceleștilor era considerată o cinste, un gest de onoare acordat casei și familiei respective**, după cum neonorarea cuiva ridica un semn de întrebare, adeseori chiar discutat și comentat de cei în cauză.

Teatrul de amatori era la Casa de citire a bisericii „Sfinții Arhangheli” în permanență la ordinea zilei. Câteva generații l-au practicat cu succes deosebit, oferind un orizont de așteptare în timpul sărbătorilor Crăciunului, de Bobotează, de sărbătoarea Sfințelor Paște sau chiar la începutul sezonului estival săceleștilor care și-au iubit cu fervoare „actorii”, unii dintre ei deosebit de talentați, dar care din cauza așezării vremurilor nu s-au putut împlini întru minunatul lor har.

Mă gândesc, în primul rând, la fermecătorul **Voicu Roșculeț**, care, alături de frumoasa și la fel de talentata

Margareta Cioc-Țuțianu, au interpretat cuplul Miroiu – Mona din „Steaua fără nume” a lui Mihail Sebastian. la inconfundabilul **Aldică Baltag**, acel Rică Venturiano pe care cred că și l-ar fi dorit chiar I. L. Caragiale, la gingașa dar atât de sensibilă la transfigurări **Elena (Lenuța) Puiu**, la minunatul **Miti Voinea** și la creația sa în rolul lui Spiridon din „Noaptea furtunoasă” și, de ce nu, la personalitatea de neuitat a lui **Alexe (Țuți) Mircan**, cel care, cu vocea lui de aur, i-a încântat pe săcelești pe tot parcursul deceniului 40 al trecutului secol.

Privesc fotografia realizată în curtea gimnaziului, actualul liceu de construcții, în primăvara tinereții a anului 1943 și constat cu duioasă nostalgie că nimeni dintre cei surprinși în această imagine nu se mai află printre noi.

Imaginați-vă că fiecare dintre ei impresiona printr-o puternică personalitate, printr-o neobișnuită forță a comunicării, prin inegalabilul lor umor sănătos, de o inteligență și de un bun gust, parcă, astăzi tot mai rar întâlnit în lumea noastră, ce nu și-a aflat încă cuvenitul echilibru.

Dar să încercăm să-i readucem printre noi; dacă nu aș purta adânc înrădăcinată convingerea că întâlnindu-i i-ați iubi, i-ați îndrăgi din toată inima, ați râde și v-ați amuza cu ei copios și ați dori să-i vedeți evoluând pe scenă, să-l auziți cântând pe Țuți Mircan (primul din stânga rândului I, Nae Ipingescu) **nu m-aș fi ostenit să redactez acest articol, care pur și simplu mă sufocă prin nostalgia sa presiune.**

Deci: în rândul întâi, de la stânga spre dreapta, primul este Alexe Mircan, alintat de numeroșii săi prieteni „Țuți”, originea apelativului nu o cunosc.

Descendent al Mircăneștilor, mai exact fiul lui Alexe Mircan, mustăciosul, negustorul poreclit de săcelești nici mai mult, nici mai puțin „Stalin”, datorită fantasticei asemănări a lui Alexe Mircan-senior chiar cu tătucul din Kremlin. Nea Alexe – Stalin era o figură plină de farmec și umor, iubit de toți, de-a dreptul căutat pentru vorba lui plină de har și miez. Îl iubeau domniile săcelești deoarece era neîntrecut

Margareta Cioc-Țuțianu (1928-2007)
soția comandorului aviator Ghe.I. Țuțianu

continuare

companion la petreceri, un adevărat artist când era vorba de prepararea unei tocănițe de miel cum nici nu am mai mâncat din anii tinereții mele.

Alexe junior era un vulcan plin de zâmbete, de glume iar glasul său limpede de tenor cald, într-o emisie lipsită de orice efort, încânta.

Un tânăr frumos, brunet, cu un păr numai cârlionți, plin de vervă nu avea cum să nu fie în centrul atenției universului feminin, realitate care i-a adus nu doar bucurii, dar și necazuri care l-au determinat să întrerupă studiile liceale la „dr. Ioan Meșotă” și să le continue după ce a devenit salariat al Căilor Ferate la cursurile fără frecvență.

Pasionat din liceu de studiul limbii italiene, obține în 1952 o bursă pentru studiul acestei limbi la Universitatea din București, devenind, în ciuda accidentului din liceu, unul dintre cei mai străluciți studenți ai profesorului Alexandru Balaci, rămânând la absolvire asistent al acestuia chiar la catedra de limbă italiană. De necrezut, dar absolut adevărat.

Carierea lui Alexe Mircan junior nu se termină însă aici. Urmează studiile doctorale, stagii de documentare în Italia, funcția de director al Institutului Romania de la Roma, demnitate pe care o transmite apoi doamnei academician Zoe Dumitrecu Bușuleanga.

Mi-l amintesc pe Alexe Mircan și din evoluția sa în „Steaua fără nume”, excepționalul șef de gară, dar memorabilă va rămâne pentru mine întotdeauna vocea sa atât de limpede, clară și catifelată, lipsită în anii evoluției ei de avantajele amplificării, pierdute însă în nesfârșirea petrecerilor, nunților dinaintea, mai mult decât ineditei sale studenții.

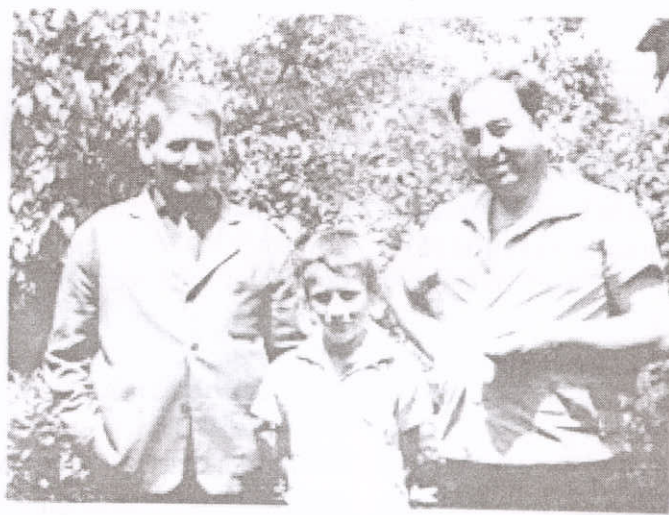
Pentru cei ce-și mai amintesc de el, mă îndoiesc însă că acest lucru ar putea fi o realitate. Tuți rămâne o lumină plină de căldura, generozitatea și farmecul sufletului său.

În același prim rând, alături de Nae Ipingescu, îl aflăm pe **jupân Dumitrache, interpretat de Voicu Roșculeț**, descendent al unei vechi familii de mocani din Cernatu. Voicu și Maria Roșculeț, mezin al familiei, absolvent al liceului Dr. Ioan Meșotă, seria 1943, student

la Drept și Artă dramatică (pe vremuri asemenea combinații se purtau și nu constituiau o raritate), dar precara situație materială îl obliga (cât l-am certat chiar cu Margareta Cioc!) să renunțe la arta dramatică și să continue doar Facultatea de Drept la București.

Absolvența sa în anii tulburi ai instalării comunismului, cariera semnificativă în magistratură, tensiunile, stresul, i-au determinat un prematur sfârșit al vieții. Voicu a fost un mare talent, cu o stăpânire deplină a spațiului scenei și a atmosferei textului. Citind celebra carte a marelui regizor rus Constantin Stanislavski, „Munca actorului cu sine”, eram mereu cu gândul la Voicu Roșculeț, la imensele lui disponibilități sufletești și actoricești în care regia nu avea ce opera în raporturile cu un asemenea talent care din prima clipă se integra în capilarele ființei personajului. Ce păcat! Cât rău au făcut acele vremuri spiritelor tinere cu har, care n-au avut tăria înfruntării agresivității primitivismului politic! Practica Voicu un umor plin de candoare, un umor pe care îl adulmec și acum și care străbate la fel de viguros și tânăr obtuzitatea vâscoasă a atâtor decenii cenușii.

Dacă aș putea să vi-l dau măcar pentru câteva clipe pe Voicu, așa cum îl păstrez în inima mea, știți ce fericiți ați fi!? Și chiar mi-ați mulțumi!

Arhitectul Mircea Bodeanu (st.), fiul său Ion și Eugen Șerban

Maximilian, devenit la rândul său Teatrul de stat și apoi Teatrul Dramatic din Brașov.

Mi-o amintesc pe **Lenuța Puiu în două roluri memorabile: în acela al Vetei** din „Noaptea furtunoasă”, așa cum apare și în alăturata fotografie (între Voicu Roșculeț și Miti Voinea) și cel al domnișoarei Cucu din „Jocul de-a vacanța”, apariții salutate întotdeauna cu ropote de îndelungi aplauze, succes pe care destinul nu i l-a oferit pe tot parcursul vieții. Nu a fost, ea, dealtfel, partenerul său de scenă, un luptător în confruntarea cu viața, devenită din ce în ce mai

continuare în pag. urm.

continuare

dură în anii transformărilor petrecute sub semnul demagogicului totalitarism.

Destinul Lenutei Puiu rămâne o dureroasă ilustrare a ideii, potrivit căreia, harul divin trebuie susținut printr-o muncă și luptă acerbă pentru cultivarea și afirmarea sa, în caz contrar energiile binelui ce-i asigură existența, pălesc și în cele din urmă se iroiesc, pier.

În planul secund al fotografiei, cu mustață, interpret al rolului lui Chiriac, putem admira chipul lui **Mircea Bodeanu, fratele doctorului Irimițu Bodeanu**, student la arhitectură, devenit un redevabil arhitect din generația lui Liviu Ciulei, tineri pasionați de arta scenică și cinematografie. Mircea Bodeanu, ca și fratele său, dr. Irimițu Bodeanu, a fost unul dintre „sufletele mari” ale Casei de citire de la biserica „Sfinții Arhangheli”. Dirijor secund al corului, în timpul cât acesta era condus de domnul profesor Florin Pană, apoi dirijorul corului, organizator al spectacolelor de teatru ale Casei de citire, interpret talentat, dar, în primul rând, regizorul acestora, și admirabilul nostru pictor-scenograf.

Decorurile din „Steaua fără nume”, efectele scenice, iluzia apariției și plecării trenurilor din gară, efectele sonore care au stârnit admirația publicului pe mica, incredibil de mica scenă de la sala „Szabo” (devenită 6 Martie), aparțineau ingeniosului arhitect Mircea Bodeanu, sufletului său cât un univers, luminat mereu de un zâmbet cuceritor, un veșnic, pedant, adorabil în naivitatea sa, îndrăgostit.

Dar Mircea Bodeanu, despre care cred că ar trebui să mai vorbim, va rămâne în istoria Săcelelor și pentru memorabila acțiune a înregistrării arhitectonice a bisericii „Sfântul Nicolae”, monument istoric al Cernatului Săcelelor, documente aflate în arhiva Facultății de arhitectură „Ion Mincu” din București. Am lucrat timp de mai bine de o lună, alături de Mircea și de Genu Șerban în august 1947 la acest prețios relevu, mărturie a conștientizării de către Mireca Bodeanu a valorilor arhitectonice ale Săcelelor, mijloacele materiale de care dispunea acum 6 decenii fiind totuși precare, iar eforturile depășirii dificultăților imense.

Lui Mircea și entuziasmului său veșnic tensionat, s-au datorat terenurile de volei din Poiana Angelescu și cel din „groapă”, din valea din spatele zidului bisericii noastre (la intrarea dinspre strada Unirii). Casa de citire avea la sfârșitul anilor 30 și în anii 40 una dintre cele mai redevabile echipe de volei din zona Brașovului! Aici la noi evoluau, mai ales în timpul vacanței de vară, celebrii în epocă **Constantin Cazacu, Dumitru**

(Ticu) **Berteanu, Traian Beșleagă, Genu Șerban, Aurel Bodeanu, Mircea Bodeanu.** Dar despre volei mi-am propus să vorbim într-o evocare aparte, deoarece acest joc sportiv a cunoscut la Săcele o audiență deosebită și s-a practicat la un nivel, care în anumite perioade de timp demonstra performanțe deosebite.

Dar să ne întoarcem la fotografia noastră:

În centrul imaginii, cu șorțul agățat de gât și șapcă trasă șmecherește pe-o ureche, îl vedeți pe, **nimeni altul decât, Miti Voinea, simpaticul Mitică Voinea, talentatul Miti, aici în rolul lui Spiridon, care, și acum pentru mine, inexplicabil nu și-a materializat pasiunea pentru scenă printr-o abordare frontală a acestei arte.** Nelipsit din viața cercurilor dramatice existente fie la Casele de citire, de la noi „din jos”, fie de la cei „din sus”, sau de la Clubul „Electroprecizia”, Miti nu s-a despărțit de teatrul de amatori niciodată. Un temperament viu, dinamic, plin de însușiri și calități umane deosebite, generos, sociabil, realmente aflat într-un proces de permanentă combustie existențială, Miti a fost iubit de toată lumea, iar aparițiile lui pe scenă erau întotdeauna salutate frenetic și cred că acestea erau momentele în care el își trăia viața la nivelul celor mai înalte tensiuni.

Dar, iată, în dreapta fotografiei un Rică Venturiano cu frac, joben și nelipsitul baston șic, vă rog să-i admirați ținuta jovială, privirea, degajarea.

Este Aldea (Aldică) Baltag, extraordinar de talentatul actor-amator, fermecătorul tânăr bon vivant, o strălucită personificare a simțului umorului de cea mai bună calitate, amicul dorit în orice cerc de prieteni, inegalabilul povestitor, omul manierat, educat, pasionat cititor. Cum de nu a călcat omul acesta pragul unei facultăți, cum de nu a îmbrățișat cariera artei scenice!? Pentru mine aceste întrebări rămân și astăzi fără răspuns, neputându-mi nici astăzi risipi nedumerirea, dimpotrivă accentuând-o. Admirabilă interpretare a lui Rică Venturiano, o materializare a intențiilor lui nenea Iancu mult superioară realizării, nu odată de mine chiar admirate, a lui Radu Beligan. L-am văzut jucând, adolescent fiind, în celebra piesă a lui Tudor Mușatescu, „Sosesc diseară”, în dramatizarea schițelor lui Caragiale, Cehov și întotdeauna i-am admirat uriașa forță a „întrării în rol” care uimea și cucerea.

Aldica a fost o vreme notar comunal în Banat, afirmându-se ca un funcționar de stat deosebit, apoi a lucrat la organizarea muncii într-o mare întreprindere de construcții, abandonând pasiunea sa pentru teatru, retrăgându-se într-o viață a cărților, a beletristicii pe care

continuare in pag. urm.

continuare

a iubit-o cu pasiune, ieșind din impusa însingurare doar pentru a audia un concert simfonic. A fost un mare meloman.

Sic transit gloria mundi!

Și când te gândești că odinioară nu-ți puteai imagina animatul centru al Cernatului fără prezența efervescentului Aldica Baltag adevărat pulverizator de zâmbete și voie bună, un encicloped al lecturilor de poezie și cum am mai spus-o, de muzică.

Dar iată și două personaje memorabile în cel de al doilea rând – domnul înalt, îngrijit, vestimentat, cu ochelari, domnul profesor Florin Pană, profesor de științe economice, talentat violonist și dirijor al memorabilului cor al Casei de citire de la biserica „Sfinții Arhangheli”, iar în stânga domniei sale, tânărul pe atunci, profesor de limba germană, Aurel Mailat, animatori ai vieții culturale săcelene.

Aș încheia acest lung articol cu sentimentul neîmplinirii dacă nu aș aminti, cu promisiunea revenirii, de una dintre, realmente, **marile „actrițe” ale teatrului de**

amatori săcelean, Margareta Cioc-Țuțuianu, care acum un an ne-a părăsit, plecând spre cele eterne, purtând spre alte lumi chipul ei atât de frumos, încântătorul ei zâmbet, care a fermecat și i-a pus pe gânduri pe atâția dintre adolescenții și tinerii generației mele.

Frumusețea nespusă a Margaretei, o adevărată icoană a feminității desăvârșite, era asociată în mod fericit cu copleșitorul ei talent dramatic, iar **interpretarea rolului Monei din Steaua fără nume, alături de la fel de minunatul Voicu Roșculeț, a rămas, cel puțin pentru mine, fără egal.**

Este doar un prim omagiu pe care îl aduc dragei mele Margareta Cioc-Țuțuianu, convins fiind că de acolo de sus chipul ei fermecător privește și acum spre Săcelele noastre pe care le-a iubit atât, suferind, adeseori tăcut de nostalgiile anilor adolescenței și tinereții, acolo în îndepărtatul Paris, unde au purtat-o imprevizibilele valuri ale vieții.

Prof. univ. dr. Dimitrie Cazacu

SĂ NU UITĂM

Nu găsesc suficiente cuvinte ca să-mi exprim admirația dar și bucuria de a constata cât de mulți mocani s-au ridicat din satele săcelene, în decursul anilor. Economi de oi, negustori, cadre didactice, economiști, toți fără deosebire au avut o contribuție deosebită în a face din Săcele un așezământ cunoscut în întreaga țară și chiar peste hotare. Au contribuit din plin la dezvoltarea Dobrogei și a mai multor localități pe unde își aveau sălașul, au întemeiat așezări noi unde-și iernau oile, au pus bazele unui comerț înfloritor în mai toată țara.

Nu este de mirare că multe numere din Plaiuri Săcelene de prin anii 1934 fac reclamă mocanilor săceleni. Mă opresc doar asupra câtorva: - Săceleni cumpărați numai de la magazinul “Câinele Negru” – Ioan Ovesea – mare asortiment de coloniale și delicatose sau – Vizitați restaurantul și Berăria Azuga sub conducerea săcelenilor Ciupală și Ardeleanu care mai avea și concesiunea restaurantului gării din Brașov, sau brutăria și franzelăria Ion Poenaru din Turcheș, specializată, în cornuri, pesmeți, jimble, franzele și mai ales renumita pâine ce se vindea în toate prăvăliile din Săcele, Dârste, Noua și Brașov. Cei care aveau treburi le Timișoara erau sfătuiți să viziteze restaurantul “Domnița Elena” din gară, al cărui proprietar

și conducător era săceleanul Manole Ciupală. Bine reprezentați erau și în producerea unor bunuri: “Săceleana” – prima țesătorie mecanică din Satulung produce: pânză americană, albită și de cearceafuri, uniforme școlare, oxforduri (?), zeiguri pentru pantaloni de vară și alte materiale, toate desfăcându-se prin magazinul de manufactură și croitorie M. BENCZE M. din Cernatu și în multe altele din Brașov și din țară. Tot în Satulung, pe str. Regele Ferdinand la nr. 85, funcționa fabrica de filatură Iuliu Antoni care producea tricotațe, postavuri și vopsea lână pură, având și teasc special pentru postavuri – vânzarea produselor exclusiv la fabrica din Satulung.

Nu ar ajunge un număr întreg de Revistă ca să-i enumerăm pe săcelenii ce aveau diverse afaceri pe plan local sau în întreaga țară.

Însă cel mai de seamă lucru pe care l-au înțeles mocanii a fost importanța școlii și a progresului tehnic. Așa se face că generația începutului de secol XX, a buchisit primele litere la lumina becului electric, s-a spălat la chiuvetă în casă sau cu apa adusă din “țîpul” din curte sau pompa din strada, am făcut primul drum la Brașov cu “tramvaiul” (pus în funcțiune la 1891) sau cu autobuzele. Iar pentru că acestea nu funcționau noaptea,

continuare în pag. urm.